

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 20

ASIA:

Lisboassa olevan lähetystön raportti n:o 1.

Ministeri Winckelmann

3/10 1936.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

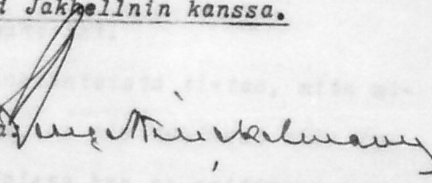
Lisboassa lokakuun 3 p:nä 1936.

No. 1400.

27	178	Pal. 8	36
8/10.36			
5		C 20	

Ulkoasiainministeriölle

Taten on minulla kunnia lähettää 4 kappaletta
Lisboan lähetystön raporttia No. 1 koskeva
Keskustelua ministeri Jakkellin kanssa.

Asiainhoitaja:

Lisboa SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 1.

Lisboa ssa 3 p:nä loka kuuta 1936.

Asia: Keskustelu ministeri Jakhellnin kanssa.

27 / 173 Palat 36.
8/10-36
5 C 20

Kuten tunnettua on Norjan ent. lahettilas Helsingissa, ministeri Jakhelln nyttemmin siirtynyt Norjan lahettilaaksi tane. Vanhana tuttavana Helsingin ajoiltani saakka olen useampaan otteeseen keskustellut hänen kanssaan eritoten hänen Helsingissa saamista vaikutelmista. Näiden keskustelujen kuluessa on myös skandinavien orientointimme eri muodoissa tullut puheeksi.

Koska ehkä voi olla mielenkiintoista tietää, mitä ministeri Jakhelln näistä asioista ajattelee, en ole tahtonut olla lyhyesti selostamatta näitä keskusteluja, joissa hän on esittänyt ajatuksensa diplomaatille harvinaisella avoimuudella.

Skandinavisen orientointimme jatkuvaan kehitykseen nähden sanoi ministeri J. olevansa pessimistinen. Hän selitti tämän suuntautumisen hänen käsityksensä mukaan johtuneen siitä, että Suomi, joka tunsi itsensä enemmän tai vähemmän isoloiduksi, oli tuntenut tarvetta ulkoapain etsiä moraalista tukea. Talloin oli Suomen valtiomiesten harkittavaksi tullut kysymys, missä tuollainen, mahdollisimman tehokas tuki olisi saatavissa. Kun Suomen varovainen ulkopolitiikka oli pitänyt suuntautumista saksalais-puolalalaisesta kombinaatiosta kohti liian vaarallisena siihen liittyvien monien riskimomenttien vuoksi, ei jalelle jäänyt muuta mahdollisuutta kuin joko skandinavinen tai

JAKELUOHJE:

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

balttilainen suuntautuminen. Talloin oli Suomen hallitus tullut siihen käsitykseen, että skandinaavinen suuntautuminen olisi edullisempi, lähinnä siitä syystä että näitä maita maailman johtavissa valtioissa pidettiin melkoisessa arvossa. Niitä kunnioitettiin sen vuoksi, ettei kukaan epäillyt niiden todellista rauhanrakkautta sekä että kaikenlainen seikkailupolitiikka oli niille täysin vieras, jotapaitsi niiden korkealle kehittynyt henkinen kulttuuri sekä vakavarainen taloudellinen ja rahallinen asema olivat saaneet yleistä tunnustusta osakseen. Baltian valtioilta taas, puhumattakaan niiden vaaranalaisesta maantieteellisestä asemasta, puuttui miltei kaikki nämä edellytykset. Ministeri J. katsoi näiden seikkojen olleen Suomelle maaraavina sen harkitessa ulkopoliittista suuntautumistaan. Paatoiseen olivat siis, kuten luonnollista olikin, vaikuttaneet puhtaasti realipoliittiset syyt, eikä mikään sisäinen kutsumus, joka pohjaantuisi historiallisiin perinteisiin tai yhteiskuntajärjestyksen yhdenmukaisuuteen.

Lausuttuaan ilonsa ja tyydytyksensä siitä että ratkaisu oli tapahtunut tahan suuntaan, katsoi ministeri J. kuitenkin, ettei sen merkitystä olisi yliarvioitava. Hän huomautti, että yhtä tarkeata kuin Viron itsenäisyyden salyminen olisi Suomelle, yhtä tarkeata olisi Suomen itsenäisyyden säilyminen Skandinaavialle, mutta että yhtä vahan kuin Suomi ajattelisi aktiivisesti puuttua asiaan jos Viron itsenäisyys tulisi vaaraan, yhtä vahan tulisi Skandinaavia aktiivisesti puuttumaan asioiden kulkuun, jos Suomen itsenäisyys mahdollisesti vaarantuisi.

Ministeri J. huomautti myös eräissa suomalaisissa piireissa, joilta ei suinkaan puuttunut poliittista vaikutusval-

taa, havainneensa miltei vihamielistä suhtautumista Skandinaviaa kohtaan. Tiedustellessani, mitä piirejä hän tällä tarkoitti, sanoi hän tavanneensa tuollaisia virtauksia lähinnä maalaisliiton keskuudessa yliopistoasian käsittelyn yhteydessä, jonka hän valittaen totesi edelleenkin olevan ratkaisematta. Huomauttaessani tahan, että Eduskunnan päätös asiassa oli yksimielinen ja maalaisliitonkin kokonaisuudessaan kannattama se-
 ka mainitessani, että voisi olla muitakin seikkoja, jotka olivat voineet vaikuttaa erittäin suomalaisten piirien kantaan yliopistokysymyksessä, kuten esim. Skandinavian tiedemiesten adressit, myönsi hän tuollaisen sekaantumisen harkitsemattomaksi teoksi, mutta mainitsi samalla, että yliopistokysymyksen nopea ja objektiivinen ratkaisu olisi ollut todistuksena siitä, että mieliala maassa yleensä oli suopea skandinaviselle orientoimiselle.

Toinen seikka, johon ministeri J. myös vaitti kiinnittäneensä huomiota ja joka myös ennusti pahaa lähinnä Suomen ja Norjan luottamuksellisten valtien jatkuvaan kehitykseen nähden, olivat havittelut Suur-Suomen luomisesta. Hän ei tahtonut puuttua siihen, kuinka viisasta jatkuvan agitation ylläpitäminen Lansipohjan ja Karjalan kysymyksissä oli, mutta sitä vastoin hän sanoi olevansa taysin tietoinen siitä paheksumisesta, jonka eräiden suomalaiskansallisten piirien politiikka Finnmarkeniin nähden oli herättänyt Norjassa. Hänestä tuntui siltä kuin ei Suomessa oltaisi oikein selvillä siitä, mitä Norjassa tapa nykyä siinä suhteessa Suomea kohtaan tunnetaan. Tuonnottain oli Norjan eniten arvossapidetty sanomalehti Morgenbladet antanut toimeksi eräälle tunnetulle sanomalehtimiehelle tutkia

Finnmarkenin oloja ja olikin tama tutkimuksistaan laatinut lento-kirjasen, jossa kosketeltiin muka niita vaaroja, jotka uhkasivat Finnmarkenia Suomen puolelta. Tama lehtinen oli ministeri J:n sanojen mukaan herattanyt suurta huomiota Norjassa. Han huomautti viela, etta Norjassa oli kaikkialla vallitseva se kasitys, josta ei koskaan tultaisi luopumaan, etta Finnmarkenin suomalaiset ovat sinne Suomesta ~~siirtyneita~~ siirtyneita, joten mistaan suomalaisesta irredentasta ei lainkaan voitaisi puhua. Yhta hyvalla syylla kuin niilta lukuisilta norjalaisilta perheilta, jotka norjalaisten yhtymien aikana perustaessa Kotkan tienoon suurteollisuuden, olivat sinne muuttaneet, voitiin vaatia, etta he suomalaistuiivat, oppivat Suomen kielen ja sulautuiivat hyviksi suomalaisiksi patriooteiksi, yhta hyvalla syylla voitaisiin vaatia, etta Finnmarkeniin Suomesta muuttaneet suomalaiset oppisivat Norjan kielen ja tuntisivat Norjan uudeksi isanmaakseen. Ministeri J. lisasi viela, etta kuta enemman Suomessa agitoidaan Finnmarkenin "irredentan" hyvaksi, sita vahemmin mahdollisuuksia on olemassa hyvälle yhteisymmarrykselle Suomen ja Norjan valilla ja sita vahemman syyta on myos uskoa Skandinaviaan eli ainakin Norjaan suuntautuvan orientoinnin onnelliseen kehitykseen.

Kun huomautin ministeri J:lle, etta hanen, joka oli ollut Helsingissa kahdeksan vuotta, jos kenenkaan, pitaisi olla tietoinen siita, kuinka pieni klikki oli Suur-Suomi agitation takana, mainitsi han, etta hanella painvastoin oli syyta uskoa, etta maaseudulla suoritettun tarmokkaan agitation avulla oli alkuaan vahalukuinen kannattajamaara saatu huomattavasti lisaantymaan. Ministeri Jakhelln myonsi, etta hallitus oli kiitettavalla selvyydella sanoutunut irti noista suunnitelmista, mutta viittasi samalla niihin arvaamattomiin vaaroihin, jotka Mantsalan tapaukseen ver-

5.

rattava odottamaton purkaus Suur-Suomi suunnittelujen yhtey-
desä voisi Suomelle tuottaa.

Runeberg

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 20

ASIA: _____

Lisboassa olevan lähetystön raportti n:o 2.

Asiantuntija Winkelmann

17/10 1936

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Lisboassa lokakuun 10. pñ 1936.

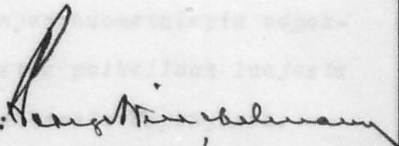
No. 1412/227.

28. 174 Val. B 36.		
14/10. 36	2	
5	C 20	

Ulkoasiainministeriölle

Täten on minulla kunnia lähettää 5
kappaletta Lisboan lähetystön raporttia No. 2
koskeva

Keskustelua suurlähettiläs Sanchez
Albornozin kanssa.

Astainhoitaja:

L I S B O A S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

Salainen.

RAPORTTI n:o 2

Lisboa ssa 10 p:nä loka kuuta 1936.

Asia: Keskustelu Espanjan
suurlähettilään kanssa.

28 174 Vol. 8 36

14/10 - 36 - 3

5 C20

Olin tuonnottain tervehdyskäynnillä Espanjan täkäläisen suurlähettilään Sanchez Albornozin luona. Herra Albornoz, joka on valtiotieteiden professori Madridin yliopistossa ja hienosti sivistynyt tiedemies, oli ulkoasiainministerinä saapuessani Madridiin, joten tunnen hänet entuudesta. Hän kuuluu presidentti Azañan perustamaan vasemmistoradikaaliseen puolueeseen ja nimitettiin suurlähettilääksi tänne viime toukokuussa, Azañan presidenttikauden ensimmäinen tärkeämpi diplomaattinen nimitys. Ehnen nimitystään hän toimi cortesin varapresidenttinä.

Koska Sanchez Albornoz on Espanjan huomatuimpia vapaa-
mielisiä politikkoja, liene lyhyt selostus paikallaan laajasta keskustelustani hänen kanssaan nykytilanteesta Espanjassa.

Sanchez Albornoz huomautti ensiksi asemansa tällä "bel-
jesmaassa" tuntuvan siltä kuin olisi hän Australiassa, niin
isoloitu hän valitti olevansa. Tilaisuutta puhelinkeskustelui-
hin Madridin kanssa ei hänellä ollut ja siitä, ettei hän siel-
tä saanut muita kirjeellisiä tietoja kuin aivan merkitykset-
miä, piti Portugalin sensuuri huolta. Ei myöskään salamerkki-

JAKELUOHJE:

Tavallinen

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoi-
tuksiin.

sähköttäminen ollut hänelle onnistunut, sillä saapuneet sähköet saatiin perille sellaisessa asussa, ettei niitä lainkaan voinut lukea. Tästä johtui, ettei hänellä kahteen kuukauteen ollut ollut luotettavia tietoja Madridista. Hän kiinnitti huomioni myös siihen sävyyn, joka Portugalin lehdistössä valittiin Madridin hallituksesta puhuttaessa ja joka tosiaan on sen laatuinen kuin ilmisota olisi maiden välillä käynnissä. Hän mainitsi myös, että hänen iäkkäät vanhempansa edelleen olivat Madridissa sekä että hänen isänsä oli kieltäytynyt lähtemästä sieltä niin kauan kuin mahdollisuuksia siihen vielä olisi ollut, mutta että tilaisuutta siihen hänelle tuskin enää tarjoutuisi.¹⁾

Näinollen hän pyytämällä pyysi minulta oikeita tietoja Espanjasta ja ennen kaikkea vastaamaan kysymykseen kumpiko puoli tulisi voittamaan sodan (niin desorientoitu hän tosiaan oli). Lausuin hänelle yksityisenä mielipiteenäni, että eräät viime päivien tapahtumat, ennen kaikkea Toledon valtaus, viittasivat siihen, että lopullinen voitto oli kallistumassa kapinalliseen puolelle. Hän huomautti tähän masentuneena muodostaneen itselleen saman käsityksen, mutta ei uskaltaneensa ajatella mainittua ajatusta loppuun saakka. Hän viittasi niihin kauhuihin, joita Madridissa tulisi tapahtumaan kun hillitsemättömät joukot pakokauhun valtaamina petrolin ja bensiinin avulla tulisivat sytyttämään kaupungin palamaan. Hänelle, joka oli luullut tuntevansa espanjalaisen psyyken oli aivan käsittämätöntä se hulluus (folie), joka oli vallannut Espanjan kansan niin puolelta kuin toisellakin. Hän pyysi minua edelleen kuvittelemaan

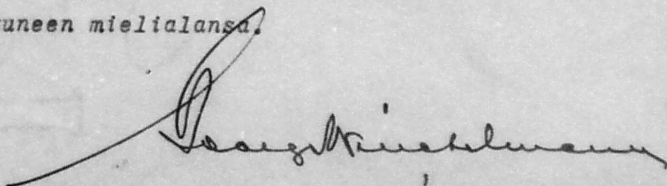
1) Saksan lähettiläs kertoi minulle, että Sanchez Albornozin isä, vanha monarkistinen kenraali, oli vannonut ei lähtevänsä Madridista ennen kuin hän olisi ollut tilaisuudessa näkemään kunninkaan palaavan sinne. Yksi niitä monia perhetragedioja, joita joka askeleella tapaa.

sitä diktaturia, joka tulisi seuraamaan kapinallisten voittoa ja jonka rinnalla sekä Hitlerin että Mussolinin saavutukset tulisivat kalpenemaan.¹⁾ Hän sanoi olevansa vakuutettu siitä, että Espanjan porvaristo, joka ei ollut ymmärtänyt ajan merkkejä, oli pääsyyllinen nykyiseen onnettomaan tilanteeseen ja tulisi siitä myös eniten kärsimään. Se itsepintaisuus, jolla se oli vastustanut tilattoman väestön vaatimuksia, tulisi nyt kalliisti kostamaan itsensä, sillä minkälainen régime tulisikaan voimaan tilanteen selvittyä, ei agraarireformia Espanjassa koskaan voitaisi välttää. Tämän lisäksi oli porvariston lisättyjen verojen muodossa maksettava sisällissodan aiheuttamat kustannukset, sillä rutiköyhältä työväestöltä niitä ei ainakaan voitaisi periä. Sanchez Albornoz myönsi kyllä että jos nykyinen hallitus saavuttaisi voiton, äärimäiset vasemmistoinekset tulisivat tuottamaan suuria vaikeuksia, tarkoituksessa saada vaatimuksensa tyydytetyiksi, mutta hän piti sellaista mahdollisuutta pienempänä pahana kuin seurauksia kapinallisten voitosta.

Joskin Sanchez Albornozin pessimismiä voidaan pitää josain määrin liioiteltuna, voi häntä kuitenkin ymmärtää, kun ajattelee, minkälaisissa olosuhteissa hän täällä on pakoitettu toimimaan. Hänen asemansa on mitä tukalin. Kaikki hänen virkamiehensä ovat jättäneet hänet ja veljensä sekä vahtimestarien avulla hän hoitaa suurlähetystöä, kuten hän minulle sanoi. Sitäpaitsi on täällä kapinallisten "ambassaadi", joka yhdessä täkäläisten pakolaisten kanssa koettaa tehdä hänelle kaikkea mahdollista kiusaa. Asiat ovat kehittyneet niinkin pitkälle että, kuten eräs virkaveljistäni minulle kertoi, oli juuri ennen saapumistani tänne tehty murhayritys häntä kohtaan, joka kuitenkin epäonnistui.

1) Katso Madridin lähetystön raporttia 19/9 No. 24 sivu 4.

Tosiastiallisesti on vihaa lietsottu siinä määrin eri poliittisiin ryhmiin kuuluvien espanjalaisten välillä, että, päättyttyä sisällissota miten tahansa, häviävän puolen maailmankatsomukseen kuuluvien on, huolimatta siitä, etteivät he ole ottaneet aktiivista osaa sotatapahtumiin, mahdotonta palata Espanjaan, ennenkuin heille joskus etäisessä tulevaisuudessa on voitu hankkia jonkunlainen amnestia. Tämän sanoi minulle aivan suoraan Espanjan ent. suurlähettiläs Berliinissä, Madridin yliopiston kirjallisuuden professori Americo Castro, jonka Madridin porvarillinen hallitus oli nimittänyt yhdysupseeriksi sen ja Etelä-Ranskassa olevien diplomaattien välillä, mutta jonka nykyinen pääministeri Largo Caballero (Espanjan Lenin) erotti toimestaan, vaatiessaa lähetystöpäälliköitä palaamaan Madridiin. Tiedustellessani häneltä, aikoiko hän tehtävänsä päätyttyä palata Espanjaan, sanoi hän, että aivan riippumatta siitä kumpiko puoli voittaisi, ei hän voinut missään tapauksessa ajatella paluuta, koska häntä joka tapauksessa tultaisiin kohtelemaan yhteiskunnan vihollisena. Sama on epäilemättä Sanchez Albornozin kohtalo, joka myös osaksi selittää hänen masentuneen mielialansa.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 20

ASIA: _____

Lisboassa olevan lähetystön raportti n:o 3.

Asiainhoitaja Wänckelmann

12/10 1936.

L I S B O A

SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 1428/232.

Lisboa SSA 17. P.NÄ loka KUUTA 19 36.

VIITTAUS: _____ N

P.NÄ _____ KUUTA 19 _____ P.TTY _____ n:o _____

VIITTAUS: _____ D. U. M. _____ / _____ 19 _____

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
N:o 29 / 124 Pal. 25. 1936.		
21/10-36	59	LML
ASIA	OSASTO	ASIA
5	C20	

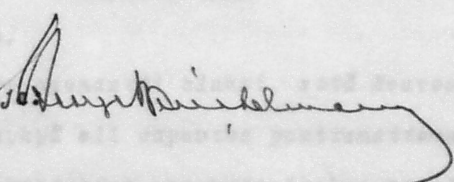
Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: _____

Täten on minulla kunnia myötäliittää 5 kappaletta Lisboan lähetystön raporttia No. 3 koskeva

Keskustelua Portugalin ulkoasiainministerin kanssa.

Asiainhoitaja

REKLAAMI

Reklamintekijä

Reklamintekijä

Reklamintekijä

Reklamintekijä

Reklamintekijä

Reklamintekijä

29 / 174 Sal. 1936.

L I S B O A S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 3

21/10.36

Salainen.

Lisboa ssa 17 p:nä loka kuuta 1936.

OLASTO

ASIA

5

C 20

Asia: Keskustelu Portugalin ulkoasiainministerin kanssa.

Koska *Le Tempsin* eilen tänne saapuneessa numerossa lausutaan pelke siitä, että Neuvosto-Venäjä'n Lontoossa kekoentuvalla puuttumattomuuskonferenssille jättämä neotti voisi aikaansaada vakavia häiriöitä kansainvälisessä tilanteessa, katsein aihetta olevan tänään käydyä ulkoasiainministeri Monteiren luona tiedustelemassa hänen käsitystään asiasta, sitä enemmän koska mainitussa neotissa esitettiin raskaita syytöksiä juuri Portugalia kohtaan puuttumattomuussopimuksen rikkomisesta.

Herra Monteire huomautti aluksi, että Neuvosto-Venäjä'n päämäärä tätä nykyä oli vapautua puuttumattomuussopimuksesta, minkä tarkoituksen saavuttamiseksi se ei myöskään häikäillyt käyttäädä mitä keinoja hyvänsä. Neuvosto-Venäjä, kuten koko maailma, oli todennut, että Madriidin hallituksen päiväut oli luettu, huelimatta siitä avusta, jota pääasiallisesti juuri Neuvosto-Venäjä, myös puuttumattomuussopimuksen allekirjoitettua, oli antanut Madriidin hallitukselle. Syyttämällä nyt muita valtioita rikkomuksista, joi-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriöille.

Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

hin se itse aivan julkisesti oli tehnyt itsensä syyppäksi, koetti Neuvosto-Venäjä viimeisellä hetkellä hankkia itselleen vapaat kädet Espanjan kansanrintaman pelastamiseksi. Kun tämän johdosta huomautin, että joskin Neuvosto-Venäjä toteuttaisi nämä pyrkimyksensä, syytä tuskin oli olettaa, että muut valtiot tulisivat seuraamaan sen esimerkkiä irtisanomalla mainitun sopimuksen, sanoi herra Monteiore tähän, ettei sellainen mahdollisuus suinkaan ollut poissuljettu. Hän lisäsi kuitenkin ei uskovansa, että suurvallat löydettäisiin samalta linjalta Neuvosto-Venäjänsä kanssa, mutta oli hänellä epäilyksiä eräitten pienempien valtioiden suhteen. Hän mainitsi tällöin nimenomaan Tšekkoslovakian ja viittasi myös eräaseen Pohjolan valtioon, jonka nimeä hän ei tosin maininnut, mutta jonka käsitin olevan Ruotsi, koska hän toisessa yhteydessä pyysi minulta tietoja Ruotsin nykyisen hallituksen kokoonpanosta ja Ruotsin sosialistien yleisestä suunnasta.

Herra Monteiore lisäsi vielä, että Neuvosto-Venäjänsä demarche Lontoossa tarkoitti, paitsi tehokkaan avun antamista Espanjan kansanrintamalle, myös mahdollisimman suurten häiritsiden aikaansaamista Euroopan eri valtioiden välillä omien hämähäperäisten tarkoitustensa toteuttamiseksi. Tämän oli Litvinevin esiintyminen Geneve'issä vallan selvästi osottanut.

Kun eilispäivän täkäläisissä lehdissä oli julkaistu ne nootit, jotka Portugalin hallitus oli lähettänyt sekä Madridin hallitukselle että Burgeksen sotilasjuntalle eräiden rajahäiritsiden johdosta, käytin tilaisuutta hyväkseni tiedustelakseni ulkoasiainministeriltä, oliko nootin lähettäminen Burgeksen hallitukselle käsitettävä mainitun hallituksen tacite tunnustamiseksi. Herra Monteiore vastasi, että nootti ainoastaan tarkoitti toteamista, että Burgeksen hallitus de facto oli ole-

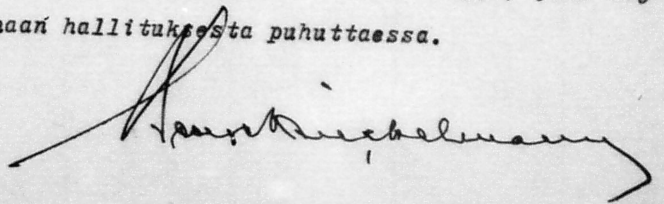
massa sekä lisäksi että, ellei Madridin hallitus kykenisi es-
tämään aseellisia joukkoja ylittämistä Portugalin rajaa ja
siellä tekemistä rikoksia henkilöitä kohtaan, jotka asyylitoi-
keuden turvassa olivat saapuneet Portugaliin, Madridin halli-
tuksen olisi tyydyttävä siihen, että Portugali vastedeskin
kääntyisi Burgeksen hallituksen puoleen, pyytäen toimenpitei-
tä rajarauhan turvaamiseksi.

Espanjan täkäläisen suurlähettilään käydessä juuri luo-
nani, tuli myös puheeksi Neuvosto-Venäjänsä esiintyminen Lontoon
konferenssissa. Herra Sanchez Albornoz, joka on radikaali-
porvari, lausui käsityksensä, ettei kysymyksessä ollut mikään
muu kuin bluffi Soujetin kotoisen rintaman tyydyttämiseksi,
koska sellaista elettiä juuri nyt Neuvosto-Venäjäillä tarvittiin,
joten sen merkitystä ei olisi yliarvioitava. Hän, joka edel-
leen toimi Madridin hallituksen suurlähettiläänä täällä, myön-
si vallan avoimesti, että Neuvosto-Venäjä koke ajan oli avus-
tanut ja edelleenkin, puuttumattomuussopimuksesta huolimatta,
avusti Madridin hallitusta aseilla ja ampumatarpeilla, joskin
hän samalla lausui valittelunsa tämän tosiseikan johdosta, huo-
mattamalla, että presidentti Azaña aina oli taistellut kommu-
nismin valtaan pääsemistä vastaan Espanjassa. Näinollen ei
puuttumattomuussopimuksen irtisanominen Neuvosto-Venäjänsä puo-
lelta hänen mielestään lainkaan muuttaisi tilannetta Madridin
hallitukselle edullisemmaksi, vaan päinvastoin, koska sellaises-
sa tapauksessa Saksa, Italia ja Portugali, jotka olivat Neu-
vosto-Venäjänsä paljon lähempänä, tulisivat yhä kasvavassa mää-
rässä avustamaan kapinallisia.

Olin tilaisuudessa tänään keskustella myös Englannin
täkäläisen suurlähettilään kanssa kansainvälisestä tilanteesta.

Sir Charles Wingfield tuntui olevan hyvinkin huolestunut Neuvosto-Venäjänsä esiintymisen johdosta Lontoossa. Hän huomautti, että jos Neuvosto-Venäjä todellakin irtisanoisi sopimuksen ja ryhtyisi julkisesti avustamaan Madridin hallitusta, olisi tuskin epäil~~yksiä~~ siitä, etteivätkö Saksa, Italia ja ehkä Portugalikin ryhtyisi vastaaviin toimenpiteisiin vastapuolen hyväksi. Tällöin voisi syntyä sellainen tilanne, ettei Leon Blum enää kykenisi hillitsemään Ranskan kansanrintamaa, joka voisi esittää vaatimuksen vieläpä joukkojen lähettämisestä Madridin hallituksen avuksi, mikä toimenpide taas voisi johtaa maailmanpalaan. Sir Charles lisäsi vielä, että kansainvälisen tilanteen nykyinen jännittyneisyys vaati, että kaikkia sellaisia ilmiöitä, joissa vähinkin vaara piili maailmanrauhalle, tarkattiin mitä suurimmalla huolellisuudella, etenkin jos ne tulivat sellaiselta taholta kuin Neuvosto-Venäjä, jonka nykypolitiikan päämäärä oli epäsovun kylväminen kansojen keskuuteen.

Puolueettomien tietojen hankkiminen Espanjan tapahtumista on tällä erinomaisen vaikeata. Säälimätön sensuuri ei salli muiden kuin kapinallisille (kansallisille) edullisten tietojen levittämistä, ja sanomalehdistön suhde Madridin hallitukseen on täysin verrattavissa siihen sävyyn, jota käytetään vihollisinaan hallituksesta puhuttaessa.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 20

ASIA:

Lisboassa olevan lähetystön raportti n:o 4

Asiainhoitaja Niemelmann

24/10 1936.

L I S B O A

SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 1443/240.

Lisboa SSA 24 P:NÄ loka KUUTA 19 38.

VIITTAUS: _____ N

P:NÄ _____ KUUTA 19 _____ P:TTY _____ n:o _____

VIITTAUS: _____ D. U. M. _____ / _____ 19 _____

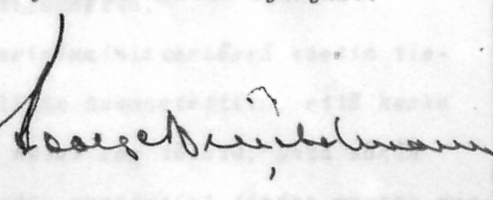
ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 31/174 Sal. 1938.		
27/10-36	22	L
MYNÄ	UASU	ADIA
5	C20	

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: _____

Täten on minulla kunnia myötäliittää
Lisboan lähetystön raportti No. 4 koskeva
Portugalin suhtautumista nykytilanteeseen
Espanjassa.

Raportti lähetetään ainoastaan 5 kappa-
leena, syystä että kirjoituskoneellamme emme saa
useampia kappaleita yhdellä kertaa lyödyksi.

Astainhoitaja:

L I S B O A

SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 4.

Lisboa ssa 24 p:nä loka kuuta 1936.

Asia: Portugalin suhtautuminen
nykytilanteeseen Espanjassa.

ULKOASIA MINISTEERI	
31 / 174 Pal. N:o 1936.	
27/10.36	LII
OSABIO	ASIA
5	C20

Tänä aamuna lähetettiin erikoisella merivoimien lentokoneella suoraan Lontooseen Portugalin vastaus niihin hyökkäyksiin, jotka Neuvosto-Venäjä oli kohdistanut m.m. Portugaliin puuttumattomuussopimuksen rikkomisesta, jotta vastaus voitaisiin esitellä Lontoon valvontakomissionin kokouksessa vielä tänään iltapäivällä. Alkuaan oli, mikäli luotettavista lähteistä olen saanut tietää, täkäläisissä määrävissä piireissä se käsitys vallalla, etteivät Neuvosto-Venäjän hyökkäykset ansainneet mitään vastausta, mutta tämä käsitys lienee viime päivinä muuttunut, pääasiallisesti Englannin harjoittaman painostuksen johdosta. Englannin käsityksen mukaan olisi nimittäin vaikeneminen ollut omiaan yhä kiristämään muutenkin kärjistynyttä kansainvälistä tilannetta.

Käydessäni eilen ulkoasiainministeriössä koetin tiedustella vastauksen sisältöä. Tällöin huomautettiin, että koska valvontakomissioni oli päättänyt, ettei sen töistä, yhtä vähän kuin sille esitetyistä asiakirjoista, annettaisi tietoa muussa muodossa kuin komissionin itsensä julkaisemissa kommuniqueoissa, ei vastauksen sisältöä voitu ilmoittaa. Portugali tahtoi nimittäin, päinvastoin kuin miten Neuvosto-Venäjä oli menetellyt, lojaalisesti

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

neudattaa valvontakomissionin päätöstä. Sen verran annettiin minun kuitenkin ymmärtää, että vastauksessa torjuttiin esitetyt syytökset ja ohellutettuun, laajaan todistusainehistoon vedoten, esitettiin mitä raskaimpia syytöksiä Neuvosto-Venäjäjä kohtaan sopimuksen rikkomisesta.

Tietenkään ei ole olemassa mitään epäilyksiä siitä, etteikö täältätkäsin kohta rajan avauduttua olisi toimitettu ja edelleenkin toimitettaisi Espanjan kansallisille ¹⁾ raikkia mahdollisia tarvikkeita. Todetakseen tämän ei tarvitse muuta kuin tarkata elämää tšekäläisissä hotelleissa, joka muistuttaa elämää Kööpenhaminan hotelleissa maailmansodan aikana. Kaikenkarvaisia ihdiviidejä on kaikilta maailman ääriltä saapunut tänne tarjouksineen, ei vähimmin asetehtaitten edustajia myös pohjoismaista, ja kauppa käy vilkkaasti. Portugalilaiset tehtaot saavat myös suuria tilauksia ja yleinen vaurastuminen jatkuu. Tietysti ei Portugalin hallitus ole tässä virallisesti mukana, mutta se sallii tämän häiriintymättä tapahtua, joten tullij- ja rajaviranomaisetkaan eivät tee esteitä tavaroiden maahantuonnille ja niiden kuljettamiselle edelleen Espanjan rajan yli.

Olen aikaisemmissa raporteissani maininnut siitä sävystä, joka Portugalin lehdistössä on havaittavissa Espanjan oloista puhuttaessa. Puhumattakaan siitä, ettei sensuuri salli muiden kuin kansallisille edullisten tietojen julkaisemista, köhdellaan lehdistössä Madriidin hallitusta aivan kuin vihollismaan hallitusta.

Niin oudelta kuin väite siitä tuntuukin, on tšekäläisten esiintyminen kuitenkin tavallaan ymmärrettävissä, sillä kommunismin valtaanpääsy Espanjassa olisi epäilemättä Portugalin tuho. On nimittäin otettava huomioon, että tuskin missään maassa, Neuvosto-

1).- kapinallisiksi heittä tuskin enää voidaan kutsua sen jälkeen kuin 2/3 Espanjan manteretta on heidän hallussaan.

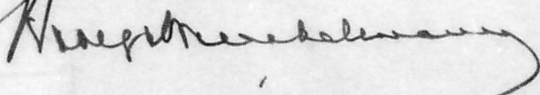
Venäjä ja ehkä Espanjaa lukuunottamatta, on maaperä niin altis kommunismille kuin täällä. Ettei kommunistisia oireita nykyisen diktatuurin aikana ole ulospäin havaittavissa, ei suinkaan merkitse sitä, etteikö täällä kytisi pinnan alla. Esimerkkinä tästä voin mainita, että Lisboan asukkaat eräänä aamuna noin kuukausi sitten heräsivät tykkienammuntaan. Kun ensimmäisestä hämmästyksestä oli päästy, todettiin, ettei kysymyksessä ollut mikään vähäpätöisempi tapaus kuin laivastokapina. Kahden Tajo joella Lisboan edustalle sijoitetun sotalaivan miehistö oli yöllä upseerien ollessa maissa päättänyt ryhtyä kapinaan ja alkanut pommittaa pääkaupunkia. Luonnollisesti yritys kohta tukahutettiin rantapatterien ampussa laivat upoksiin. Upseerit erotettiin, koskeivät he olleet tarkanneet miehistön keskuudessa vallitsevaa mielialaa, ja kapinoinut miehistö toimitettiin suoraa päätä Portugalin siirtomaihin Afrikassa, jonne yleensä kaikki valtiovaltaa vastaan intrigoivat henkilöt lähetetään kuolemaan sikäläisessä epäterveellisessä ilmatossa.

Syytä siihen, että kommunismilla on täällä niin kiitollinen maaperä on osaksi kansan erinomaisen alhainen sivistystaso¹⁾, joten väestö on herkkä kaikenlaisille ismeille, mutta myös ne suorastaan eläimelliset olot, joissa, erittäin maaväestö, on pakotettu elämään ja joka monessa suhteessa muistuttaa maorjuutta. He asuvat savimajoissa lapsineen ja kottieläimineen kaikki yhdessä, ja kun tietysti myös hygieniset olot ovat mitä alkuperäisimmät, on lasten kuolevaisuusprosentti suunnattoman korkea. Palkkataso on

1).- Tšekkiläisen virallisen tilaston mukaan on 60 % Portugalin väestöstä luku- ja kirjoitustaidottomia, mutta tosiasiallisesti niiden lukumäärä nousee 70 %:iin, mikäli eräs tšekkiläinen korkea upseeri minulle kertoi. Tšekkiläiselle mentaliteetille ominaisena voin vielä mainita, ettei tätä seikkaa pidetä minään häpeänä. Päinvastoin sama upseeri, tietoisena meikäläisistä oloista luku- ja kirjoitustaitoon nähden, lausui käsityksensä, että kysymyksestä, kumpaisessako maassa asiat olivat onnellisemmalla kannalla voisi keskustella kuinka kauan tahansa pääsemättä yksimielisyyteen.

erinomaisen alhainen ja sosialista tai työväen suojelulainsäädäntöä ei ole nimeksikään olemassa. Tästä johtuu, että kun työväestö ei voi ajatellakaan nykyistä huonompaa asemaa se mielellään kuuntelee kaikkennäköisiä uusia oppeja, toivoen niiden tuottavan edes jonkunlaista parannusta nykyoloihin, etenkin kun maaseudulla liikkuvilta agitaattoreilta ei puutu kauniita lupauksia.

Tapasin eilen ulkoasiainministeri Monteiron. Hän oli hyvin pessimistinen nykyisen kansainvälisen tilanteen johdosta, saaden hänestä tuntuvan siltä kuin monessa maassa ei lainkaan oltaisi selvillä tilanteen vakavuudesta, vaan kiistettiin vähäpätöisemmistäkin kotoisista asioista ja pidettiin siten yllä levotonta mielialaa. Neuvosto-Venäjä'n politiikasta hän käytti vahvoja sanoja, huomauttaen kuitenkin mielihyvällä todenneensa Suomen kuuluvan niihin, valitettavasti harvoihin, valtioihin, jotka kykenivät oikein arvostelemaan Neuvosto-Venäjä'n hämäräperäiset laskelmat ja näkemään ne oikeassa valossa.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C20

ASIA: _____

Lisboassa olevan lähetystön rap. n:o 5:

Ariambritaji Winkelmann.

31/10 1936.

LÉGATION DE FINLANDE

Nº 1453/244.

Lisboassa lokakuun 30. pñä 1936.

33174 Re. 36
4/10.36

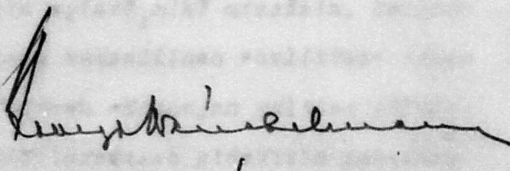
5 C20

Ulkoasiainministeriölle,

Lähetystöllä on täten kunnia myötäliittää 5 kappaleena Lisbean lähetystön raportti Nº 5/1936 koskeva

Kahta puhetta.

Asiainhoitaja:

L I S B O A S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

Salainen.

RAPORTTI n:o 5

Lisboa ssa 31 p:nä loka kuuta 1936.

Asia: Kaksi puhetta.

33/174 sal. 36
4/11.36
5 C20

Tuennettain tapahtui Espanjassa kaksi histori-
allista tapausta samana päivänä. Toiselta puolen sai
pääministeri Largo Caballero luottamuslauseen ja rajat-
tomat valtuudet kapinan kukistamiseksi kehoenkutsumal-
taan Certesilta, jonka 473:sta jäsenestä ei kuitenkaan
eltu ennistuttu saamaan keulle enempää kuin satakunta,
muiden ollessa tunnetuista syistä, mikä missäkin, toisel-
ta puolen nimitti Burgoksen kansallinen "hallitus" (puo-
lustusjunta) kenraali Francoen "Espanjan valtien päämie-
heksi". Kumpaisessakin tilaisuudessa pidettiin puheita,
joita ehkä voi olla syytä kesketellä.

Largo Caballeren puhe Certesissa oli lyhyt. Hän
rajoittui valittamaan sitä, että eräs tärkeä osa kansan-
rintamasta (anarkesyndikalistit) eivät olleet suostuneet
olemaan mukana hallituksessa, mutta hän lohdutti samalla
sekä kannattajiaan että itseään sillä, että niin pian kuin
kapina olisi lopullisesti kukistettu, muodostettaisiin

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoi-
tuksiin.

Espanjasta työläisten tasavalta. Tapatumain myöhempi kehitys Espanjassa ei kuitenkaan näyttä tarjoavan suurikaan mahdollisuuksia mainitan ohjelman toteuttamiselle.

Kenraali Franceen puhe virkaanastujaisissaan oli sitävaastein huomattavasti pitempi ja koska siinä esitettiin jonkunlainen ohjelma siitä, miten olet Espanjassa tultaisiin vastaisuudessa järjestämään, lienee syytä lähemminkin käsitellä puheen sisältöä.

Hallitus, lausui kenraali France, tulisi rakenteeltaan olemaan totalitääriin, kaikkien kansankerrosten arvonantaa nauttiva ja tulisi se käyttämään hallitusvaltaansa kansan, keskiluokan ja köyhän väestön etuja silmälläpitäen. Näinollen ne, jotka odottivat, että hallitus tulisi tukemaan kapitalismin etuoikeuksia, tulisivat pahasti pettymään. Jokaisen espanjalaisen olisi tehtävä työtä kykynsä mukaan, sillä uusi hallitus ei tulisi suvaitsemaan mitään parasittejä. Työläisiltä ei tulisi puuttamaan leipää, sillä niiden, joilla oli paljon omaisuutta, olisi luovutettava osa kovaosaisemmille. Oikeus työhön olisi turvattava ja takeita kapitalismin väärinkäytöksiä vastaan luotava, mutta toiselta puolen olisi työläisiltä vaadittava lojaalista yhteistyötä rikkaampien kansankerrosten kanssa. Mitä tulee katolisen kirkon vastaiseen asemaan, rajoittui kenraali France sanomaan, että valtion ja katolisen kirkon vastaisten suhteiden tulisi vastata Espanjan kansan valtavan enemmistön uskennollisia tunteita. Ulkopoliittiseen suhtautumiseen nähden lausuttiin puheessa, että hallitus tahtoi ylläpitää hyviä suhteita kaikkiin maihin, mutta ei voinut suostua olemaan

missään kosketuksessa maiden kanssa, joissa kommunistinen järjestelmä oli vallalla. Vastaiseen hallitusjärjestelmään nähdessä lausuttiin ainoastaan, että kun hetki esotautuisi otelliseksi, tulisi kansa saamaan tilaisuuden lausua tahtensa, mikä kuitenkin tulisi tapahtumaan yksinomaan teknillisten ja korporatiivisten laitteiden välityksellä, koska ainoastaan ne voisivat tulkita kansan tahden ja kansalliset tarpeet.

Kuten edelläolevasta selostuksesta ilmenee, on kenraali Francen ohjelmapuhe jossakin määrin sekava. Tämä johtunee siitä, että hänen on täytynyt siinä tyydyttää kaikkia kannattajiaan, jotka edustavat verrattain jyrkkiä katsantokantojen eroavaisuuksia. Toiselta puolen hänen on hoidettava karlistit, jotka ovat ei perustuslaillisen, vaan absoluuttisen monarkian palauttamisen kannalla ja toiselta puolen taas fascistit (Prime de Riveran johtama Espanjan falangi, joka edustaa puhdasta musseliinilaista ajatussuuntaa).

Kenraali Francen tehtävä tulee olemaan erinomaisen vaikea. Aluksi ja ennenkuin tilanne on selvinnyt, lienee tyydyttävä sotilasdiktatuuriin, mutta jo Prime de Riveran sotilasdiktatuuri, joka kuitenkin oli verrattain lievä, esotti, ettei tuollaisella järjestelmällä ollut ajan pitkään menestymisen mahdollisuuksia. Espanjan oleille kuvaavana seikkana voidaan mainita, että juuri samat sotilashenkilöt, jotka nyt ovat kansallisten johdossa, aikaisemmalla toiminnallaan jouduttivat ensin Prime de Riveran ja sitten monarkian kukistumista.

Miten nykyinen sisällissota loppujen lopuksi

päättynneekin, siitä on kuitenkin olemassa joltinenkin varmuus, että Espanja tulee joutumaan niin poliittisten kuin sosiaalistenkin yritysten temmellyskentäksi, jotka pitkiksi ajoiksi tulevat estämään rauhallisten olojen palautumista, jota Espanja niin kipeästi kaipaisi toipua-
kseen länsimaiden historiassa vertaansa vailla olevan sisällissodan sille tuottamista henkisistä järkytyksistä ja taloudellisista vaurioista.

Kuusikallio

HALBIENENPOST

5.11.41

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C₂₀

ASIA:

Lisäosaan olevan lähetyksen rap. nro 6.

Asiantuntija Wickelmann.

11/11-36.

LÉGATION DE FINLANDE

Nº 1457/245.

ULKOASIAINMINISTERIÖN		
34 174 ka: 36		
10/4.36	36	LII
YHMA	OLASIO	ADIA
10/5	09	

Lisboa, marraskuun 7. pñ 1936.

Ulkoasiainministeriölle,

Täten on minulla kunnia oheisena lähettää

5 kappaleena Lisboan lähetystön raportti Nº 6/1936 kos-
keva

Kahta keskustelua.

Asiainhoitaja:

[Handwritten signature]

Jakokortti
 Tarkitus
 Tarkitus
 Tarkitus
 Tarkitus

L I S B O A

SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 6

Lisboa ssa 11 p:nä marras kuuta 1936.

ULKOASIA

34/174/ku 36

10/11-36

Asia:

Kaksi keskustelua.

5 C 20

Madridin valtaus, jonka tehtyjen laskelmien mukaan piti tapahtua viime viikon lopulla, lykkäytyi kuitenkin eräitten odottamattomien tapahtumien takia. Kosken näistä seikoista ole huomannut mitään mainintaa lehdistössämme, lienee syytä niitä lyhyesti kosketella. Mikäli eräs kenraali Francon tšekkiläinen edustaja on minulle kertonut, sattui nimittäin viime viikolla kansallisille joukoille hyvin vaarallinen vastahyökkäys Madridin rintaman oikealla sivustalla. Hyökkäys, joka tuli kansallisille täydellisenä yllätyksenä, suoritettiin sellaisella voimalla (m.m. oli hyökkäysrintamassa 35 venäläistä alkuperää olevaa tankkia), että vaara rintaman täydellisestä murtumisesta sekä rintamapäällikkön, kenraali Varelan ja hänen esikuntansa vangitsemisesta oli olemassa. Vaan se seikka, että marokkolaiset joukot ja muukalaislegioona, jotka pikamarssissa riensivät paikalle, ehtivät ajoissa apuun, pelasti kansallisen rintaman täydelliseltä katastroofilta. Rintama on kuitenkin nyttemmin vahvistettu ja eteneminen Madridi-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohtjemaleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

dia kohti jatkuu suunnitelman mukaisesti. Ellei mitään odotamatonta tapahdu, lienee Madridin valtaus tämän raportin saapuaessa perille jo tapahtunut tosiasia.

Mitä sen jälkeen tulee tapahtumaan ja miten Madridin valtaus voi vaikuttaa eri ulkovaltojen suhtautumiseen Espanjaan ja erikoisesti kenraali Francon hallitukseen, on eräissä diplomaattipiireissä täällä ollut vilkkaan pohdinnan alaisena. Minulla on ollut asiasta kaksikin mielenkiintoista keskustelua, toinen paavin nuntion, toinen Ranskan lähettilään kanssa. Edellistä pidetään erinomaisen lahjakkaana diplomaattina ja kansainvälisen oikeuden erikoistuntijana, joka nuoresta iästään huolimatta on päässyt nuntion vaikutusvaltaiseen asemaan; jälkimäinen taas oli Briandin luottamusmiehiä, joka aina seurasi häntä hänen matkoillaan Geneve'iin, lähinnä juuri juriidisenä neuvonantajana.

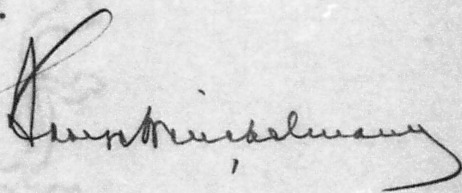
Nuntio huomautti puolestaan, että harkittaessa asiaa oikeudelliselta kannalta, ei yleinen tilanne muuttuisi Madridin valtauksen jälkeen. Tosin olisi odotettavissa, että Portugalit sekä eräät Etelä-Amerikan valtiot, jotka jo olivat katkaisseet diplomaattiset suhteensa Madridin hallitukseen, tulisivat heti valtaamisen jälkeen de jure tunnustamaan Francon hallituksen, mutta ei hän uskonut, että tätä esimerkkiä tultaisi yleisemmin seuraamaan, ei ainakaan suurvaltain taholta, ennenkuin tilanne olisi jossain määrin alkanut selvetä. Madridin diplomaatit olisivat jatkuvastikin akkreditoituneet presidentti Azañan ja hänen hallituksensa luona, joka Barcelonasta käsin harjoitti tosiasiallista hallitusvaltaa ainakin kolmanneksella Espanjan manteretta. Diplomaattisten suhteiden sol

mimisen Francon hallituksen kanssa ei siis pitäisi voida tulla kysymykseen ennenkuin joko Azañan hallitus luopuisi hallitusvallasta tai tilanne muuten kehittyisi sellaiseksi, että se osoittautuisi voimattomaksi sitä käyttämään. Tämä tulkinta, huomautti nuntio, ei kuitenkaan merkitsisi sitä, että kenraali Francon hallitusta voitaisiin täydellisesti negligeroida, sillä huomioon olisi otettava, että se harjoitti todellista hallitusvaltaa noin 2/3:lla Espanjan manteretta, Baleareilla, Kanarian saarilla sekä Espanjan siirtomaissa ja suojelusalueilla. Näinollen ja jos Francon hallitus, kuten syytä olisi olettaa, lähitulevaisuudessa sijoittautuisi Madridiin, ei nuntion mielestä mikään estänyt ulkovaltoja sopivien elinten, joskaan ei diplomaattisten, välityksellä ryhtymästä suhteisiin sen kanssa, lähinnä juoksevien asioiden hoitamiseksi. Nuntio huomautti vielä, että käytäntökin, esim. Mantsukuohon nähdessä, oli kehittynyt tähän suuntaan.

Hanskan lähettiläs asetti jyrkemmälle kannalle. Hän huomautti, ettei Madridin valtaaminen oikeudelliselta kannalta katsottuna merkinnyt yhtään mitään niin kauan kuin presidentti Azaña hallituksineen Barcelonasta käsin oli tiilaisuudessa jatkamaan taistelua kenraali Francon joukkoja vastaan. Hän tosin lausui samansuuntaisia epäilyjä kuin nuntiokin Portugalin ja eräiden Etelä-Amerikan valtioiden suhteen, mutta hän arveli, että sekä Saksa että Italia tulisivat olemaan hyvin pidättyväisiä Francon hallituksen tunnustamiseen nähdessä. Hän huomautti, että asiata voisi katsoa siltäkin kannalta, että Madridin valtauksen jälkeen kansallisten vaikeudet vasta alkoivatkin.¹⁾ Kun Madridin hal-

1) Samaa mieltä lienee, mikäli luottamuksellisesti ole saanut tietää, myös täkäläinen pääministeri Salazar.

lituksen siirtyminen Barcelonaan lienee merkinä siitä, että se viimeiseen saakka aikoi puolustautua, voidaan kuvitella, paljonko aikaa ja uhreja kenraali Francon joukkojen eteneminen 700 kilometriä Madridista Barcelonaan vihamielisessä ympäristössä tulee kysymään. Lähettiläs huomautti vielä, joskin hyvin varovaisesti, että myös se seikka tulisiko Madridin hallitus suorittamaan taistelut yksin ilman apua ulkoapäin oli kysymyksenalainen.

P.S. Tämän raportin jo valmistuttua sain tietää, että ulkoasiainministeri Monteiro, joka jo parin viikon ajan on sairastellut, on vakavasti sairaana, kärsien korkeasta verenpaineesta. Tilanne on niin vakava, että pääministeri tänään julkaistulla asetuksella on nimitetty v. t. ulkoasiainministeriksi.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 20

ASIA: _____

Lisboassa olevan lähetystön raportti n:o 7.

Ministeri Winckelmann

21/11 1936.

LÉGATION DE FINLANDE

Lisboassa marraskuun 21 päivänä 1936.

No. 1479/254.

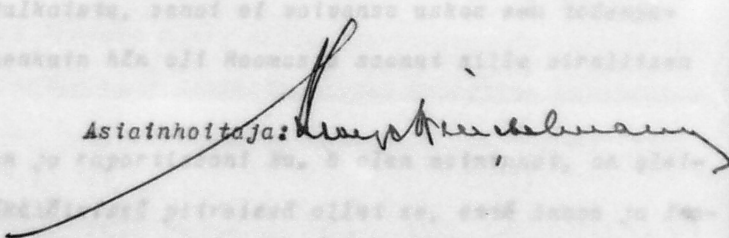
ULKOASIA	
35 175 Pal. S	36.
26/11 - 36	
5	C20

Asia: Burgoksen hallituksen tun-

Ulkosaainministeriölle,

Täten on minulla kunnia myötäliittää kuu-
tena kappaleena Lisboan lähetystön raportti No. 7
koskeva

Burgoksen hallituksen tunnustamista.

Asiainhoitaja:

<p>RECEIVED</p> <p>20 11 36</p>	<p>Asiainhoitaja</p> <p>Toukokuu</p> <p>Toukokuu ja joulukuu</p> <p>25 päivän kuluessa</p> <p>Eläköntoimikunnan toimikunta</p> <p>Eläköntoimikunnan toimikunta</p>
---------------------------------	--

L i s b o n -SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 7/1936.

Lisboa ssa 21 p:nä marras kuuta 19 36.

35 / 175 Pal. D 36.

Asia: Burgoksen hallituksen tun-
nustaminen.

26/11 - 36

5 C20

Virallinen tieto siitä että Saksa ja Italia olivat tunnustaneet de jure kenraali Francoon hallituksen saapui tänne täydellisenä yllätyksenä. Yllätys oli niin täydellinen myös asianomaisille edustustoille, että Italian lähettiläs, jonka tapasin eräillä päivällisillä samana päivänä kun uutinen oli iltalehdissä julkaistu, sanoi ei voivansa uskoa sen todenperäisyyteen ennenkuin hän oli Roomasta saanut sille virallisen vahvistuksen.

Kuten jo raportissani No. 6 olen maininnut, on yleinen käsitys täkäläisissä piireissä ollut se, että Saksa ja Italia tulisivat tunnustamaan Burgoksen hallituksen vasta sen jälkeen kuin kansalliset olisivat valloittaneet Madridin ja onnistuneet muodostaa niin vahvan rintaman Madridin itäpuolella, ettei pääkaupungin takaisin valloittaminen enää voinut tulla kysymykseen. Tätä käsitystä tuki myös se virallinen haastattelu, jonka Italian ulkoasiainministeri, kreivi Ciano Saksan matkansa päätyttyä antoi sanomalehdistölle ja jossa sanallakaan ei viitattu Burgoksen hallituksen tunnustamiseen. Että tätä haastattelua yleisesti on tulkittu negatiivisesti,

JAKELUOHJE:

Tavallinen

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

osottaa myös *Le Tempsin* sen johdosta kirjoittama artikkeli, jossa sanotaan m.m. seuraavaa "Voilà du moins qui est assez clair: pas de reconnaissance de jure ou de facto, pour l'instant, du gouvernement de Burgos, et maintien de la politique ~~de la politique~~ de non-intervention dans le cadre de l'accord général conclu à cet effet".

Olisi liian rohkeata täältäkäsin lausua mitään otaksunia niistä syistä, jotka ovat aiheuttaneet kenraali Francon hallituksen odottamattoman äkillisen tunnustuksen Saksan ja Italian puolelta. Eräät täällä hyvin informoidut piirit selittävät kuitenkin, että tunnustuksen pääasiallinen tarkoitus on ollut moraalisesti rohkaista kenraali Francoa hänen mielenmasennuksessaan sen erinomaisen sitkeän vastarinnan johdosta, jonka Madridin valtaamisyritys on tarjonnut kansallisten ei muutenkaan liian lukuisille joukoille.

Kenraali Francon joukkojen miesvahvuus Madridin rintamalla tuskin ylittää 25.000, kun taas heillä on vastassaan noin 80.000 miestä. Tosin on täälläin aina viitattu siihen erinomaiseen kuriin, joka hänen joukoissaan vallitsee vastakohtana miilisten kurittomuudelle, mutta Madridia puolustettaessa on kuitenkin käynyt ilmi, että kaupungin puolustus on erinomaisesti järjestetty sekä että kuri hallituksen joukkojen keskuudessa on saatu palautetuksi. Jokaiselle tärkeämmälle kadulle Madridissa on rakennettu vahvoja katusulkuja ja jokainen strategisesti hallitseva rakennus on muodostettu linnjoitukseksi, joten kaupunkitse astiassa on tuuma tuumalta vallattava.

Kansallisten joukot ovatkin jo nyt niiden ollessa vielä Madridin edustalla ja ennenkuin tunkeutuminen itse kaupunkiin on alkanutkaan, kärkeästä mitä tavattominta mieshukkaa, minkä vuoksi eteneminenkin täällä haavaa on toistaiseksi keskeytynyt. Suomenkin lehtien sähkösanomauutiset kuvastavat hyvin vähän todellista tilannetta, joka on vakavampi kuin miltä etäimmältä katsottuna näyttää.

Milloin Madrid lopullisesti tullaan valtaamaan on toistaiseksi aivan epätietoista. Optimistit laskevat, että valtaaminen voisi tapahtua tämän kuun kuluessa, kun taas pessimistit väittävät, että kansallisten on pommitettava kaupunki raunioiksi ennenkuin saavat sen lopullisesti haltuunsa. Sille, joka hyvin tuntee Madridin, on masentavaa todeta, kuinka jo nyt aivan korvaamattomia taiteellisia ja muita arvoja on joutunut hävityksen kohteeksi.

Olisi ennen aikaista ruveta ennustamaan, tullaanko Saksan ja Italian esimerkkiä lähitulevaisuudessa seuraamaan muiden valtojen taholta, mutta sen verran voitaneen kuitenkin joltisellakin varmuudella sanoa, että Portugalin, eräiden Etelä Amerikan tasavaltojen ja mahdollisesti myös Unkarin tunnustukset tuskin tulevat viipymään pitemmän aikaa. Unkarin täkäläinen lähetti, joka myös on akkreditoitu Espanjassa ja jonka kanssa olen täällä ollut paljon kosketuksissa, sai tänään sähkömääräyksen, jossa häntä kehoitettiin viipymättä saapumaan Roomaan tapaamaan siellä paraikaa vierailulla olevia unkarilaisia valtiomiehiä. Tiedustellessani häneltä matkan tarkoitusta, hän luottamuksellisesti sanoi sen olevan yhteydessä Burgoksen hallituksen tunnustamisen kanssa.

Maurice Babelman

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 20

ASIA: _____

Lisboassa olevan lähetystön raportti n:o 8.

Asiainhoitaja Winkelmann

5/12 1936

LÉGATION DE FINLANDE

Lisboassa joulukuun 5 päivänä 1936.

No. 1493/263.

REPORTI No. 8/1936

Paris - rue de la Harpe - nro 12

Ulkoasiainministeriölle,
Españan sisällissotaan.

36/125 Pal.		36.
8/12 - 36	5	
5		Geo

Täten on minulla kunnia myötäliittää kuutena kappaleena Lisboan lähetystön raportti No. 8/1936 koskeva

Ulkomaista osallistumista Espanjan sisällissotaan.

Astainhoitaja: *[Handwritten signature]*

<p><u>Reçu</u></p>	<p>Reçu</p> <p>Tariffes</p> <p>Tariffes ja kassa</p> <p>Si ottamattomaksi pidettäväksi.</p> <p>Si ottamattomaksi, mutta ottamattomaksi pidettäväksi.</p>
--------------------	--

Lisboa SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 8/1936

Lisboa ssa 5 p:nä joulu kuuta 1936.

36 / 175 Pal.

36.

Asia: Ulkomainen osallistuminen

8/12-36 - 2

Espanjan sisällissotaan.

5 Plo

Espanjan kansalaissotaa kiinteämmin seuraavalle pistää kohta silmiin, kuinka ulkomainen osallistuminen siihen niin muodossa kuin toisessakin päivä päivältä yhä kasvaa, puuttumattomuuskomitean istuntojen käydessä yhä harvemmiksi ja koko komitean olemassaolon muodostuessa tosioloja yhä vähemmän vastaavaksi. Ulkopuolinen avustus niin puolelle kuin toisellekin on alkanut tapahtua yhä vähemmän peitetyssä muodossa. Tilanne onkin sen vuoksi kehittyvässä siihen, että itse Espanjan kansalaissota on saamassa yhä toisarvoisemman merkityksen sen taistelun rinnalla kahden eri maailmankatsomuksen välillä, joita siihen toistaiseksi välillisesti osallistuvat ulkovallat edustavat. Tämä valitettava tosiseikka tuo tietysti mukanaan yhä kasvavia vaaroja maailmanrauhalle.

Minulla oli tuonnottain mielenkiintoinen keskustelu Italian Madridissa ja täällä akkreditoitun laivastoattashean kanssa, jonka väitetään olevan Italian kykenevimpiä meriupseereja ja joka edustaa mitä täysverisintä fascismita. Hän ei säästänyt ankaria sanoja Englannin ja Ranskan suhtautumisesta Espanjan sisällis-

JAKELUOHJE:

Tavallinen

Jakeluohjemaileja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

sotaan. Englantia hän moitti siitä, ettei sen hallitus vasemmiston painostuksesta ollut uskaltanut tunnustaa taistelevia puolia Espanjassa sotaakäyviksi (belligérants). Tällainen tunnustaminen olisi kuitenkin, sisältämättä millään tavoin kenraali Francoin hallituksen de jure tunnustamista, ollut omiaan selventämään tilannetta kansallisten merisotavoimien piakkoin alkaessa sotatoimensa Espanjan itärannikolla. Nykytilanteessa englantilaiset merivoimat tulevat suojelemaan englantilaisia kauppalaivoja Espanjan aluevesien ulkopuolella, mutta sitä ei voida välttää, etteikö niitä Espanjan aluevesillä liikkeessaan voitaisi, kansainvälisen merioikeuden yleisten säännösten mukaisesti, saattaa tarkastuksen alaisiksi sen puolen merivoimien taholta, joka efektiivisesti kontrolloi pääsyä siihen satamaan, joka kulloinkin on kysymyksessä. Tällöin voi kuitenkin tapahtua, että kansallisten merivoimien kuuluva sota-alus tarkastaa englantilaisen kauppalaivan hallituksen merivoimien kontrolloimalla alueella ja silloin nousee kysymys, miten Englanti sellaisessa tapauksessa reagoi. Kaikista tällaisista arkaluontoisista välikohtauksista olisi voitu välttyä, jos Englanti olisi tunnustanut molemmat taistelevat puolet sotaakäyviksi puoliksi.

Ranskaan nähden hän myös lausui ilmi ihmettelynsä siitä, ettei se, sallimalla jatkuvasti Espanjan hallituksen joukkojen aseistamisen, käsittänyt sitä vaaraa, jonka paraikaa järjestelyn alaisena oleva Neuvosto-Venäjänsuunnitelma Katalonian soujettitasavallan perustamisesta toi mukanaan bolschevismin leviämislle sieltä rajan yli Ranskaan.

Madridin valtauksen viipymisen sanoi hän ilmeisesti johtuneen, paitsi Francon joukkojen vähälukuisuudesta ja osaksi huonoista sääsuhteista, lähinnä siitä, että niin paljon ulkomaalaisia vapaaehtoisia oli mukana Madridia puolustamassa. Näitä n.k. kansainvälisiä pataljoonia oli Madridin (Valencian) hallituksen lähinnä kiittäminen siitä, että kaupunki edelleen teki vastarintaa ja että sen valtaaminen tulee kysymään suunnattomia uhreja vastapuolelta. Kantajoukon noissa pataljoonissa, joita johtavat ulkomaiset upseerit, muodostivat saksalaiset kommunistit, mutta oli niiden kokoonpano yleensä kovin kirjava, kuuluen niihin myös venäläisiä, ranskalaisia, belgialaisia ja puolalaisia, vieläpä jokunen skandinaavikin. Niiden yhteinen miesluku lienee tällä hetkellä noin 6.000, mutta Valenciassa on järjestelyn alaisina uusia ulkomaalaisia joukkoyksikköjä. Tämän vuoksi lieneekin kansallisille vihdoin selvinnyt, ettei sota ole voitettavissa, ellei Valencian ja muiden Välimeren kaupunkien satamia saada tukituiksi, minkä johdosta niiden piakkoinen pommittaminen jo onkin notifiottu.

Huomauttaessani kaiken tämän johdosta, että ulkopuolinen apu tuskin oli aivan yksipuolista, sanoi markiisi Balsamo olevan aivan luonnollista, että toinenkin sotaakäypä puoli otti vastaan apua, mistä sellaista vaan oli saatavissa. Voitiin jo todeta, että Espanjan nykyisissä lentovoimissa niin puolella kuin toisellakin, tuskin enää oli yhtään espanjalaista kansallisuutta olevaa ohjaajaa. Hän viittasi myös äskeiseen suurta huomiota herättäneeseen tapaukseen kun eräs hallituksen risteilijä oli itse Cartagenan sotasatamassa ammuttu upoksiin. Ampumisen oli suorittanut eräs tuntematon veden-

alainen, joka oli tunkeutunut sotasatamaan. Hallituksen puolelta väitetään, että vedenalainen oli saksalainen ja ettei kansallisilla ollut hallussaan ainoatakaan vedenalaista. Saksan hallitus taas on puolestaan rientänyt selittämään, ettei yhtään saksalaista vedenalaista tätä nykyä ole Espanjan vesillä. Puuttumattomuuskomitea saanee tästäkin tapauksesta kovan pähkinän purtavakseen.

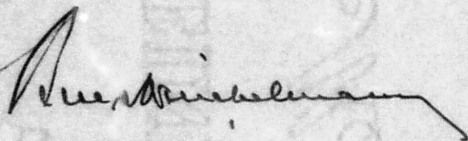
Täällä on herättänyt jonkun verran ihmettelyä se seikka, ettei Portugali vielä ole seurannut Saksan ja Italian esimerkkiä kansallisten hallituksen tunnustamiseen nähden. Tämä ei kuitenkaan merkitse sitä, että Portugalin myötämielinen asenne Espanjan kansallisiin ~~asioihin~~ olisi millään tavalla muuttunut. Mikäli luotettavalta taholta olen saanut tietää, viipyyneen tunnustaminen sen vuoksi että Portugali ja Brasilia ovat päättäneet samanaikaisesti tunnustaa Francon hallituksen, mutta koska Espanjassa edelleen on suuri joukko Brasilian kansalaisia, joiden asema tunnustuksen tapahtuessa voisi käyää vaaranalaiseksi, lienevät molemmat hallitukset sopineet tunnustaa kansallinen hallitus vasta sen jälkeen kuin brasilialaiset on saatu Espanjasta kotiutetuksi.

Viime aikoina on täällä liikkunut huhuja puuttumattomuuskomitean piirissä herätetyistä yksityisistä aloitteista aselepo mahdollisuuksien tunnustelemiseksi. Olen sen johdosta tiedustellut Ministeri Gripenbergiltä asiaa ja on hän ilmoittanut, että puuttumattomuuskomitean alakomiteassa oli asiasta yksityisesti keskusteltu, mutta ettei mitään päätöstä oltu tehty. Täällä ollaan

sitä mieltä, ettei ainakaan tällä hetkellä ole olemassa edellytyksiä aselepoon. Valencian hallituksen demarche Genevessä, jota tulen eri raportissa käsittelemään, ja kansallisen hallituksen notifikatio Espanjan itärannikon piakkoin alkavasta pommittamisesta viittaavat myös siihen.

Koska Portugalin ulkoasiainministeri, tohtori Monteiro, joka jo pitemmän aikaa on nauttinut sairaslomaa, tuonnottain vapautettiin ulkoasiainministerin tehtävistä ja kohtausen jälkeen nimitettiin suurlähettilääksi Lontooseen, on täällä liikkunut huhuja siitä että ero hallituksen jäsenyydestä olisi johtunut siitä, että hänen viimeaikaiset saavutuksensa ulkopoliittikan alalla, lähinnä hänen paljon suosiota saavuttanut esiintymisensä Geneven yleiskokouksessa, olisivat tehneet hänet epäluovaksi pääministeri Salazarin silmissä, joka olisi pelännyt häntä kilpailijanaan ja sen vuoksi, seuraten samanlaatuisissa tapauksissa muissa maissa noudatettua esimerkkiä (marsalkka Balbo Italiassa, joka nimitettiin Libyan kuvernööriksi), olisi tahtonut saada hänet etäämpälle. Pääministerillä, joka on ottanut hoidettavakseen myös ulkoasiainministerin salkun sotaministerin salkun lisäksi, lienee kuitenkin niin vahva asema, ettei hänellä ole syytä pelätä mitään kilpailijoita.

Lopuksi mainittakoon tässä, että eilen tapasin Ranskan täkäläisen lähetystöneuvoksen, joka m.m. kertoi, että Ranskassa jo ollaan täysin selvillä siitä, ettei uutta devaluatiota lähitulevaisuudessa voida välttää.

A handwritten signature in dark ink, appearing to read 'A. M. ...', with a long horizontal stroke extending to the right.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 20

ASIA: _____

Lisboassa olevan lähetystön raportti n:o 9.

Asiainhoitaja Winckelmann

4/12 1936.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Lisboassa joulukuun 11 päivänä 1936.

No. 1506/286

37	175	Lat.	26
16/12-36	-3		
		10	

Ulkoasiainministeriölle,

Täten on minulla kunnia myötäilittää kuu-
tena kappaleena Lisboan lähetystön raportti No. 9
koskeva

Suomen osuutta Portugalin ulkomaenkau-
passa v. 1934.

Asiainhoitaja: *[Handwritten signature]*

Lisbea-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 9/1936.

Lisbea ssa 11 p:nä joulukuuta 1936.

Asia: Suomen osuus Portugalin
ulkomaankaupassa v. 1934.

37 / 175 Val. 36.
16/12-36
5 C 20

Portugalin virallisen tilaston vuoden 1934 ulkomaankaupasta nyttemmin ilmestyttyä, käy mahdolliseksi tarkastaa ulkomaankaupan kehitystä sekä suomalaisten tuotteiden osuutta Portugalin markkinoilla.

Portugalin ulkomaankaupan kehitys v.v. 1930-1934 esottaa seuraavia lukuja

	<u>Tuonti</u> Arvo Escudoissa (1 escudo = Smk. 2:10)	<u>Vienti</u> Arvo Escudoissa
1930	2.701.7 milj.	1.239.2 milj.
1931	2.010.0	1.087.6
1932	2.098.3	1.027.4
1933	2.532.7	1.052.7
1934	2.129.6	909.4

Kuten ylläolevista luvuista voidaan huomata, esottaa Portugalin tuonti v. 1934 huomattavaa laskua, mutta samalla on myös vienti laskenut, joten kauppataaseen vajeus, joka v. 1933 oli n. 1,5 milj. escudoa, on laskenut n. 1,2 milj. escudoon.

Portugalin virallisen kauppatilaston mukaan on kokonaiskauppavaihto Suomen kanssa v.v. 1930-1934 muodostunut seu-

JAKELUOHJE:

Tavallinen

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

raavaksi:

	<u>Tuonti Suomesta</u>	<u>Vienti Suomeen</u>
	<u>(Arvet Escudoissa)</u>	
1930	2.410.598	215.596
1931	2.670.000	358.805
1932	4.146.474	1.284.392
1933	4.773.054	261.107
1934	4.789.444	521.406

Vienti Suomesta Portugaliin, joka lankeaa, kuten aikaisempinakin vuosina, pääasiallisesti sanomapaperin ja sahatun puutavaran osalle, on siis vuonna 1934 pysynyt edellisen vuoden tasolla ja tuntuu näinellen siltä kuin vientituotteemme olisivat saaneet Portugalissa pysyvällisen menekin. Ilahduttavaa on myös todeta, että tuontimme Portugalista v. 1934 on kaksinkertaistunut, tasoittoa jossain määrin Portugalille varsin passiivista kauppasetta Suomen kanssa.

Portugalin tuonti Suomesta voidaan jakaa kolmeen ryhmään nimittäin sahattu puutavara, paperiteollisuuden tuotteet sekä muut tuotteet, kunkin ryhmän kekonaisarvon ollessa v. 1934 vastaavasti Esc. 1.236.184, Esc. 3.522.460 sekä Esc. 30.800 (v. 1933 - Esc. 1.283.000,- Esc. 2.627.334 ja Esc. 236.140).

Yksityiskohdissaan on tuonti muodostunut seuraavaksi:

I. Sahattu puutavara.

Nimike 85. - Sahattu puutavara (75 mm. paksumpaa, vähintään 25 sm. leveätä)

Tähän nimikkeeseen kohdistuvan puutavaran kekonais-tuonti on v.v. 1930-1934 ollut seuraava:

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C.20

ASIA: _____

Lisboassa olevan lähelyksen raportti n:o 9.

Asiainhoitaja Winckelmann

4/12 1936

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Lisboassa joulukuun 11 päivänä 1936.

No. 1506/266

32	175	Sal.	26
16/12-36	-		
5	020		

Ulkoasiainministeriölle,

Täten on minulla kunnia myötäilittää kuutena kappaleena Lisboan lähetystön raportti No. 9 koskeva

Suomen osuutta Portugalin ulkomaankaupassa v. 1934.

Asiainhoitaja: *K. M. Nieminen*

Lisboa-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 9/1936.

Lisboa ssa 11 p:nä joulukuuta 1936.

Asia: Suomen osuus Portugalin
ulkomaankaupassa v. 1934.

32 / 175 Val. 36.
16/12-36
5 C 20

Portugalin virallisen tilaston vuoden 1934 ulkomaankaupasta nyttemmin ilmestyttyä, käy mahdolliseksi tarkastaa ulkomaankaupan kehitystä sekä suomalaisten tuotteiden osuutta Portugalin markkineilla.

Portugalin ulkomaankaupan kehitys v.v. 1930-1934 esottaa seuraavia lukuja

	Tuonti Arvo Escudoissa (1 escudo = Smk. 2:10)	Vienti Arvo Escudoissa
1930	2.701.7 milj.	1.239.2 milj.
1931	2.010.0	1.087.6
1932	2.098.3	1.027.4
1933	2.532.7	1.052.7
1934	2.129.6	909.4

Kuten ylläolevista luvuista voidaan huomata, esottaa Portugalin tuonti v. 1934 huomattavaa laskua, mutta samalla on myös vienti laskenut, joten kauppataaseen vajaus, joka v. 1933 oli n. 1,5 milj. escudea, on laskenut n. 1,2 milj. escudeon.

Portugalin virallisen kauppatilaston mukaan on kekeinaiskauppavaihte Suomen kanssa v.v. 1930-1934 muodostunut seu-

JAKELUOHJE:

Tavallinen

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

raavaksi:

	<u>Tuonti Suomesta</u>	<u>Vienti Suomeen</u>
	<u>(Arvot Escudoissa)</u>	
1930	2.410.598	215.596
1931	2.670.000	358.805
1932	4.146.474	1.284.392
1933	4.773.054	261.107
1934	4.789.444	521.406

Vienti Suomesta Portugaliin, joka lankeaa, kuten aikaisempinakin vuosina, pääasiallisesti sanomapaperin ja sahatun puutavaran osalle, on siis vuonna 1934 pysynyt edellisen vuoden tasolla ja tuntuu näinollen siltä kuin vientituotteemme olisivat saaneet Portugalissa pysyvällisen menekin. Ilahduttavaa on myös todeta, että tuontimme Portugalista v. 1934 on kaksinkertaistunut, tasoittoa jossain määrin Portugalille varsin passiivista kauppataasetta Suomen kanssa.

Portugalin tuonti Suomesta voidaan jakaa kolmeen ryhmään nimittäin sahattu puutavara, paperiteollisuuden tuotteet sekä muut tuotteet, kunkin ryhmän kokonaisarvon ollessa v. 1934 vastaavasti Esc. 1.236.184, Esc. 3.522.460 sekä Esc. 30.800 (v. 1933 - Esc. 1.283.000,- Esc. 2.627.334 ja Esc. 236.140).

Yksityiskohdissaan on tuonti muodostunut seuraavaksi:

I. Sahattu puutavara.

Nimike 85. - Sahattu puutavara (75 mm. paksumpaa, vähintään 25 sm. leveätä)

Tähän nimikkeeseen kohdistuvan puutavaran kokonaistuonti on v.v. 1930-1934 ollut seuraava:

	<u>Määrä m/3</u>	<u>Arvo Escudoissa</u>
1930	7.264	3.859.073
1931	3.109	1.701.917
1932	1.998	1.155.655
1933	2.165	1.186.649
1934	2.316	1.526.900

Tärkeimmät tuontimaat v. 1934 olivat: Yhdysvallat 877³ m (v. 1933 - 954), Suomi 375 m³ (v. 1933 - 408), Brasilia 256 m³ (v. 1933 - 267) ja Ruotsi 351 m³ (v. 1933 - 231).

Nimike 86. - Sahattu puutavara (75 mm. paksumpaa, alle 25 sm. leveää)

	<u>Määrä m/3</u>	<u>Arvo Escudoissa</u>
1930	7.777	3.296.223
1931	6.196	2.515.480
1932	9.155	3.076.636
1933	8.175	2.692.980
1934	11.310	3.785.090

Tärkeimmät tuontimaat v. 1934 olivat: Suomi 3.034 m³ (v. 1933 - 4.211) ja Ruotsi 7.471 m³ (v. 1933 - 2.953).

Nimike 88. - Sahattu puutavara (paksuus 15 mm:stä 35 mm:iin)

	<u>Määrä m/3</u>	<u>Arvo Escudoissa</u>
1930	4.362	2.490.375
1931	3.802	2.304.909
1932	3.318	2.237.188
1933	2.185	1.270.496
1934	3.197	1.708.000

Tärkeimmät tuontimaat v. 1934 olivat: Saksa 900 m³

Yhdysvallat 875 m³, Kanada 499 m³, Brasilia 180 m³, Ruotsi 43 m³
ja Suomi 29 m³ (v. 1933 - 87).

II. Paperiteollisuustuotteet.

Nimike 112. - Paperivanuke (mekaaninen ja kemiallinen)

	<u>Määrä kg:ssa</u>	<u>Arvo Escudoissa</u>
1930	7.179.319	8.664.858
1931	5.825.022	6.068.240
1932	8.354.359	7.630.500
1933	11.539.458	10.052.050
1934	10.015.614	9.528.840

Tärkeimmät tuontimaat v. 1934 olivat: Ruotsi 5.434.973 kg. (v. 1933 - 6.641.642), Suomi 1.886.742 kg. (v. 1933 - 1.530.710), Saksa 1.692.161 kg. (v. 1933 - 1.353.253), ja Englanti 746.450 kg. (v. 1933 - 1.046.304).

Nimike 907. - Puhvi ja kartonki levyissä.

	<u>Määrä kg:ssa</u>	<u>Arvo Escudoissa</u>
1930	2.014.617	3.571.276
1931	1.377.589	2.685.215
1932	1.155.502	2.553.657
1933	1.219.573	2.717.692
1934	1.296.957	2.936.789

Tärkeimmät tuontimaat v. 1934 olivat: Hollanti 548.550 kg. (v. 1933 - 581.554) ja Saksa 437.576 kg. (v. 1933 - 371.447). Tuonti Suomesta oli ainoastaan 45.165 kg. (v. 1933 - 24.865).

Nimike 927. - Sanomalehtipaperi rullissa.

	<u>Määrä kg:ssa</u>	<u>Arvo Escudoissa</u>
1930	7.745.393	9.109.260
1931	7.304.990	8.348.740
1932	6.263.120	6.617.200
1933	7.219.564	6.382.530
1934	8.080.420	7.087.650

Tärkeimmät tuontimaat v. 1934 olivat: Saksa 2.117.992 kg. (v. 1933 - 1.921.927), Ruotsi 3.456.147 kg., Norja 541.374 kg. (v. 1933 - 2.679.649) ja Suomi 1.975.054 kg. (v. 1933 - 2.340.756 kg.).

Nimike 928. - Sanomalehtipaperi arkeissa.

	<u>Määrä kg:ssa</u>	<u>Arvo Escudoissa</u>
1930	1.915.250	2.749.271
1931	542.337	811.520
1932	298.786	440.140
1933	409.378	483.042
1934	511.077	593.445

Tärkeimmät tuontimaat v. 1934 olivat: Saksa 124.813 kg. (v. 1933 - 161.730) ja Ruotsi 189.955 (v. 1933 - 153.558). Suomen osuus on tällä kertaa huomattavasti noussut, ollen 106.975 kg. (v. 1933 - 17.183).

Nimike 936. - Teknilliset ja muut erikseen mainitsemattomat paperilajit.

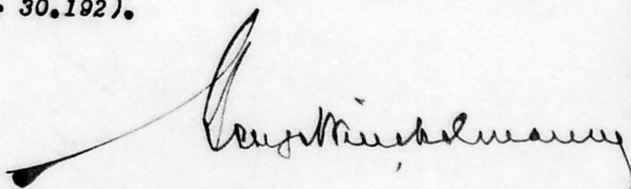
	<u>Määrä kg:ssa</u>	<u>Arvo Escudoissa</u>
1930	1.364.389	6.833.980
1931	1.180.419	5.767.803
1932	1.040.313	5.464.916

	<u>Määrä kg:ssa</u>	<u>Arvo Escudoissa</u>
1933	944.659	5.078.814
1934	1.063.759	5.289.587

Tärkeimmät tuontimaat olivat: Saksa 387.462 kg. (v. 1933-365.700), Ruotsi 153.261 kg. (v. 1933 - 113.772) ja Englanti 121.333 kg. (v. 1933 - 113.680). Suomen vaatimaton osuus v. 1934 oli 13.344 kg. (v. 1933 - 11.000).

III. Muut tavararyhmät.

Tämän ryhmän tärkeimmät tuontitavarat Suomesta olivat v. 1934 asbesti 28.780 kg. (v. 1933 - 28.914) ja puuterva 50.924 kg. (v. 1933 - 30.192).

A handwritten signature in dark ink, appearing to read 'K. M. M. M. M.', is written over the bottom right portion of the page. The signature is fluid and cursive, with a long horizontal stroke extending to the left.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 20

ASIA: _____

Lisboassa olevan lähetystön raportti n:o 10.

Asiainhoitaja Winckelmann

12/12 1936

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Lisboassa joulukuun 12 päivänä 1936.

No. 1507/267.

38 / 175 Pal. D 36.

16/12-36

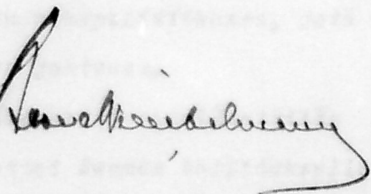
Ulkoasiainministeriölle,

5 C20

Täten on minulla kunnia myöntää kuu-
tena kappaleena Lisboan lähetystön raportti No. 10
koskeva

Keskustelua suurlähettiläs Sampayon
kanssa.

Asiainhoitaja

Lisboa

SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 10/1936

Lisboa ssa 12 p:nä Joulukuuta 1936.

38 175 Sal. S 36

Asia: Keskustelu suurlähettiläs

Sampayon kanssa.

Oltin eilen tilaisuudessa selostamaan täkäläisen ulkoasiainministeriön pääsihteerille, suurlähettiläs Sampayolle, lähinnä Ministeriön kiertosähkeen No. C 22 perusteella, Madridissa tapahtunutta valittavaa välitapausta, jollein Suomen lippua oli väärinkäytetty turvapaikkaoikeuden järjestämiseksi espanjalaisille pakelaistille. Suurlähettiläs Sampayolla on aivan keskeinen asema Portugalin ulkopoliitikassa, jota hän de facto jo 10 vuoden aikana on johtanut.

Kuultuaan selostukseni huomautti suurlähettiläs olevan aivan ilmeistä (évident), ettei Suomen hallituksella tai viranomaisilla ollut minkäänlaista vastuuta tapahtuman johdosta, lausuen käsityksensä, ettei tapahtuman merkitystä pitäisi yliarvioida.

Käytin tilaisuutta myös hyväkseni tiedustellakseni suurlähettiläältä hänen käsitystään herätetystä aloitteesta aselevon aikaansaamiseksi Espanjassa sitä seuraavine kansanäänestyksineen. Suurlähettiläs lausui vakaumuksensa olevan, etteivät tuollaiset yritykset tulisi johtamaan tuloksiin, Espanjassa nimittäin käytiin taistelua kahden suunnan välillä, joiden

JAKELUOHJE:

Tavallinen

Jakeluohjemalleja:

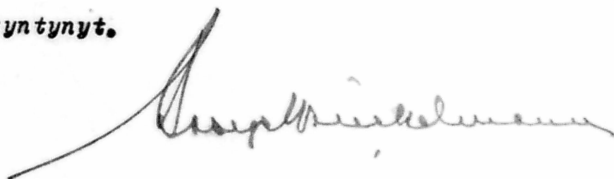
Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

samanaikuiselle olemassaololle siellä ei olisi sijaa. Hän li-
säsi pitkän elämänsä aikana usein todenneensa, että sisäpo-
liittiset näkökohdat olivat olleet määrävainä johonkin ulko-
poliittiseen toimenpiteeseen ryhdyttäessä sekä että hänen kä-
sityksensä mukaan herätetty aloite oli tyypillinen esimerkki
siinä suhteessa. Tämän vuoksi hän myös epäili, etteivät aloit-
teentekijätkään oikein vakavissaan olleet ryhtyneet siihen,
vaan että kysymyksessä oli määrättyjen kotoisten piirien pai-
nostus, joiden pelosta ja tarkoituksessa saada heidät rauhoit-
tamaan aloite oli syntynyt.

A handwritten signature in cursive script, likely belonging to a high-ranking official or diplomat, positioned at the end of the typed text.